

naar de Raad van State getrokken (*Het Volk*, 11-12 september). Wat dit hoge rechtscollege over de gevolgde procedure denkt, weten we nog niet.

De eerste noten

Al deze commotie heeft gelukkig het hoofdoel niet uit het oog doen verliezen. Het nieuwe orkest (merkwaardig genoeg blijven er nog een paar pupiters onbezet) heeft tijdens een reeks concerten een samenhangendheid gevonden, die vele muziekcritici gunstig veraste. Het is duidelijk op weg om tot een goed ensemble uit te groeien. Daar zit ongetwijfeld Rudolf Werthen voor veel tussen, de muzikale directeur die nechtans weinig vertrouwen inboezemde : zijn staat van dienst als orkest-directeur was nl. heel kort.

Met het koor heeft Mortier bijzonder veel geluk gehad. Peter Burian, die o.a. het Covent Garden koor voor Georg Solti heeft voorbereid, kon voor twee jaar gestrikt worden als koorleider, vooraleer hij bij de Weense Staatsopera aan het werk zou gaan. Van bij het eerste optreden was duidelijk dat hier een uitzonderlijk talent aan de slag was : men spreekt reeds van plaatopnames. Wanneer Burian over korte tijd de Vlos zal verlaten, laat hij in ieder geval een voortreffelijk instrument achter.

In de technische ploeg die Mortier had samengesteld, 'figureerde' ook Henri Oechslin, die in *Etcetera 10* nog 'de tovenaer van de Munt' werd genoemd. Oechslin, net opgestapt bij de Opéra de la Bastille (Parijs), kon zich hier toeleggen op de verbouwing van twee negentiende eeuwse theatergebouwen. De hoognodige maar relatief beperkte ingreep in het Antwerpse gebouw heeft hij nog kunnen leiden, met als gevolg een nieuw lichtorgel, een bredere scène-opening en een sterk verbeterde orkestbak als belangrijkste resultaten. Maar voor het Gentse gebouw zijn er problemen. Oechslin wou slechts blijven, zolang Mortier enige verantwoordelijkheid droeg (tot 1 november dus). Oechslin stapte op en het is niet duidelijk hoe het nu verder moet met het prachtige maar bouwvallige gebouw. Eerst had Mortier een restauratiesom van 500 miljoen vooropgesteld, maar nu zegt hij dat er 750 miljoen op tafel moet komen (*De Morgen*, 7/9/89). De werken liggen zo goed als stil, zodat de Gentse operaliefhebber (en met hem het Gentse gemeentebestuur) tot op een onbepaalde datum op een vertoning in eigen stad

moet wachten. En zo is de Vlaamse Opera, in het korte tijdperk van Mortier, tenslotte aan zijn Antwerpse première toegekomen.

Goed, goed, zwak

Mortier was hier zowel voorzichtig als onvoorzichtig te werk gegaan - je zou dat rustig de Mortier-methode kunnen noemen -, een methode die zoveel kwaliteiten heeft dat ze hem naar het Festival van Salzburg bracht.

Voor de eerste opera wilde Mortier een Verdi, maar om aan te duiden dat hij Verdi als een smaakvol genie beschouwt, koos hij een minder bekend werk, waar Verdi geen gebruik maakt van makkelijke sjablonen : *Simon Boccanegra*. Deze keuze is geen blinde gok geweest, want in de Munt had deze opera al veel succes, niet in het minst omdat José Van Dam daar de hoofdrol zong. Voor Antwerpen deed hij dat opnieuw. Mortier was destijds niet onverdeeld gelukkig met de regie van Pierre Constant, zodat hij nu Gilbert Deflo engageerde om een nieuwe versie op de planken te brengen. Meteen kon de Vlaamse Opera geopend worden door een Vlaams regisseur. Mortier stelde de cast samen uit gevestigde waarden van de Munt, zodat deze *Simon Boccanegra* niet kapot te krijgen was. Resultaat : een vrij homogene bezetting en een koor dat zijn verworvenheden nu eindelijk in de context van een opera kon demonstreren. Ook het orkest vond onder leiding van Sylvain Cambreling in deze somberste van de Verdi-partituren vrij makkelijk de juiste toon. Helemaal gaaf is het nog niet : in de hoogste registers strijkt de vioolsectie wat stram. Maar het moet gezegd dat de kopers in deze eerste produktie onmiddellijk veel beter presteerden dan hun collega's in Brussel, toen die wat bibberend en aarzelend hun *Don Carlos*-partijen speelden bij de Munt-opening in 1981. De stelling van Mortier dat de Vlos nu over een degelijker orkest beschikt dan dat van de Munt toen die opende, wordt hier bevestigd.

Tegenover de muzikale uitvoering bleef het theater ver achter. Zelfs wanneer we geen dramaturgische vragen stellen bij de esthetische inconsequenties van ontwerper Carlo Tommasi, kunnen we nog onder de indruk komen van de, met *Italian touch*, op doek geschilderde woeste wolkenhemel. De kostumering van het koor echter had iets oubolligs. Regisseur Deflo, in een interview in *De Morgen* erg boos op

Etcetera, levert hier een conventionele regie af die moeilijk milder kan stemmen, zelfs wanneer men dat zou willen. Dit is ronduit zijn zwakste regie die in België te zien is geweest. Dat uit zich het sterkst in de onovertuigende manier waarop Barbara Madra de rol van Amelia acteert : alle clichés van de geïnspireerde operaregie worden hier zonder blozen één na één gehanteerd. De tenor, Bernard Lombardo, krijgt geen enkele hulp en blijft daarom van zijn eerste tot zijn laatste pas belachelijk. Gelukkig verrast zijn stemmateriaal, al ontbreekt het hem af en toe aan een goede stembeheersing.

Wie was er dan echt goed, op deze feestelijke opening ? De zangers die nauwelijks een regisseur nodig hebben, en in deze bezetting waren dat twee heren : eerst en vooral Malcolm King, de zanger-acteur die reeds zo prachtig presteerde in de *Don Giovanni* in de Munt. Hier toont hij zijn tragisch register, en hij is er meesterlijk in, al gaat de partij op enkele momenten iets te diep voor zijn stem. Naast hem staat José Van Dam als Simon Boccanegra en dit betekent opera van het allerhoogste niveau. Nu eens edel en vol gezag, dan weer smartelijk en gespleten, Van Dam zingt het allemaal even indrukwekkend en combineert daarbij een grote controle van het lichaam. Wanneer hij in het laatste bedrijf een lange confrontatie heeft met Malcolm King, schiet de kwaliteit van de opvoering plots de hoogte in. Alles krijgt spanning en geladenheid. Men gaat op de rand van de stoel zitten, want hier staan twee grote theatermensen tegenover elkaar. Maar de sterfscène slaat alles. Van Dam gebruikt hier alle pathetische mogelijkheden van zijn stem op een optimale manier. De manier waarop hij al zingend in elkaar zakt - vergiftigd - en levenloos op de grond rolt, is één van die sublieme momenten uit de carrière van een groot kunstenaar. Op dat ogenblik schroeft Simon Boccanegra de keel dicht. Waar zijn de filmcamera's ?

Dossier van Mortier

Eén gelukte vertoning is natuurlijk niet voldoende om nu al triomfkreten te slaken en te stellen dat voor de Vlos een schitterende toekomst is weggelegd. Immers, deze *Simon Boccanegra* is in grote mate 'de Munt op verplaatsing'. De bedrijfsproblemen blijven torenhoog, het personeelsverloop groot en de aanstelling van een nieuwe